

Onderzoeksfase en voorbereidingsfase

Arbeidstoeleidend traject binnen Symbion voor leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum

Opgesteld door: C. Sebregts, directeur Symbion

Datum: juni 2007

Kenmerk: 0607.os.PrO-ASS vervolg.doc

Inhoud

1	Activiteiten tot mei 2007	2
2	Vervolgplan	2
3	ASS	3
3.1	Kenmerken van ASS	3
3.2	Eisen ten aanzien van de onderwijssetting	3
4	Onderzoeksfase	3
4.1	Aantal potentiële leerlingen	4
4.2	Bekostiging	4
4.3	Toestemming van Inspectie en Ministerie van OC&W	4
4.4	Inzet van docenten PrO Midden-/Bovenbouw	4
5	Vorbereidingsfase	5
5.1	Creëren van een veilige leeromgeving	5
5.2	Opstellen van lessentabellen	5
5.3	Individuele ontwikkelingsplannen definiëren	6
5.4	Leerlingen werven en selecteren	6
5.5	Stage voorbereiden	6
6	Leerlingkenmerken	6
7	Uitvoeringsplannen	7
	<i>Onderzoeksfase ten behoeve van de mogelijke start van het 'Arbeidstoeleidend traject ten behoeve van leerlingen met ASS'</i>	8
	Context	8
	Doel	8
	Doelgroep	8
	Activiteiten	9
	Resultaat	9
	(Externe) verantwoording	9
	Tijdpad	9
	<i>Vorbereidingsfase ten behoeve van de start van het 'Arbeidstoeleidend traject ten behoeve van leerlingen met ASS'</i>	11
	Context	11
	Doel	11
	Doelgroep	11
	Activiteiten	11
	Resultaat	11
	(Externe) verantwoording	11
	Tijdpad	12

Onderzoeksfase en voorbereidingsfase - Arbeidstoeleidend traject binnen Symbion voor leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum

1 Activiteiten tot mei 2007

In december 2006 is binnen Symbion de notitie met de titel 'Arbeidstoeleiding binnen het Praktijkonderwijs ten behoeve van leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum' verschenen. In die notitie is het Praktijkonderwijs beschreven en is aangegeven op welke verworvenheden van deze onderwijsvorm het mogelijk maken om een arbeidstoeleidend traject voor leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum (ASS) in te richten. De onderhavige notitie bouwt voort op de notitie uit december 2006 en is bedoeld als verdere uitwerking van het eerder beschreven traject.

Inmiddels is in het kader van verkenning al met meerdere mensen over het plan gesproken. Ten eerste is het plan gepresenteerd voor medewerkers van andere onderwijsinstellingen zoals De Radar (cluster IV-school), de dr. Leo Kannenhuis stichting (speciaal onderwijs) en het ROC Rijn IJssel. Uit de reacties is gebleken dat er behoefte bestaat aan samenwerking en dat er bij andere scholen ook initiatieven zijn en in ieder geval bereidheid is om leerlingen met ASS meer perspectief te bieden. Verder is het plan voor een arbeidstoeleidend traject voor leerlingen met ASS binnen Symbion voorgelegd aan het College van Bestuur van de Stichting Voortgezet Onderwijs de Liemers. Uit dat gesprek kwam naar voren dat het plan nader uitgewerkt dient te worden om ten eerste zicht te krijgen op de haalbaarheid van realisatie van het onderwijstraject in augustus 2008 en ten tweede de eerste stappen te zetten om het bedoelde onderwijsaanbod in te vullen. Als vervolg daarop is gesproken met de afdelingsmanager van de Midden- en Bovenbouw Praktijkonderwijs, twee docenten van deze afdeling en de stagecoördinator van Symbion. Deze vier personen worden betrokken in de verdere uitwerking van het plan zoals dat hierna beschreven wordt.

2 Vervolgplan

Om een start te maken met de concretisering van het plan een arbeidstoeleidend traject voor leerlingen met ASS binnen Symbion gestalte te geven, wordt eerst een globaal beeld gegeven van wat ASS inhoudt en welke eisen op grond van deze stoornis aan de onderwijssetting gesteld moeten worden. Dit wordt beschreven in paragraaf 3.

Vervolgens wordt nagegaan welke randvoorwaarden nodig zijn om het onderwijsaanbod te realiseren. Onderdeel daarvan is het onderzoeken van de haalbaarheid van de stappen die moeten worden ondernomen. Deze onderzoeksfase wordt in paragraaf 4 beschreven, waarna in paragraaf 5 wordt nagegaan op welke zaken gelet moet worden bij het opstellen van het traject voor de leerlingen met ASS. Vervolgens wordt nader gespecificeerd wat de kenmerken zijn van de leerlingen die voor het onderwijs binnen Symbion in aanmerking komen. Hoewel de leerlingen allen ASS hebben, wil dat niet zeggen dat iedere leerling met ASS baat heeft bij het onderwijsaanbod van Symbion. In eerste instantie is het streven om alleen die leerlingen aan te nemen, waarvan zo goed als zeker is dat het onderwijstraject succesvol zal zijn. Dit is belangrijk voor de leerlingen en hun ouders, maar ook voor het zelfvertrouwen van de betrokkenen binnen Symbion.

Aan het eind van deze notitie worden twee uitvoeringsplannen weergegeven. Eerst wordt de uitvoering van de onderzoeksfase geschetst. Vanuit de positieve verwachting dat de onderzoeksfase leidt tot een positief besluit over het starten van het arbeidstoeleidend traject voor leerlingen met ASS, wordt vervolgens op hoofdlijnen beschreven hoe de voorbereidingsfase van het arbeidstoeleidend traject er uit ziet.

3 ASS

3.1 Kenmerken van ASS

Leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum doen een speciaal beroep op hun omgeving, omdat hun stoornis hen beperkingen oplegt in het contact met anderen. Leerlingen met ASS hebben moeite betekenis te geven aan taal, gedrag van anderen en/of (sociale) situaties. Dit heeft te maken met een gebrekkig voorstellingsvermogen, waardoor zij niet in staat zijn los van het hier en nu na te denken over denkbeeldige situaties. Dit leidt tot een aantal problemen. Communicatie zowel verbaal als non-verbaal verloopt moeizaam. Verbale communicatie levert problemen op, omdat leerlingen met ASS nuances in mondeling en schriftelijk taalgebruik niet aanvoelen en vaak alleen uitgaan van de letterlijke betekenis van hetgeen gezegd wordt. Ook non-verbale communicatie is lastig, omdat er betekenis moet worden gegeven aan gedrag, houding en bewegingen van de ander. Leerlingen met ASS kunnen het gedrag van de ander niet interpreteren, waardoor zij niet in staat zijn adequaat te reageren. Door deze beperkingen verloopt sociale interactie van leerlingen met docenten en medeleerlingen niet makkelijk en ontstaat er stress als de leerling merkt dat anderen op een bepaalde manier reageren, maar hij kan niet bevatten wat er aan de hand is.

3.2 Eisen ten aanzien van de onderwijssetting

ASS is een blijvende stoornis, waarvan leerlingen niet kunnen 'genezen'. Leerlingen kunnen in de loop der tijd wel leren omgaan met ASS. Afhankelijk van de ernst van de stoornis is het mogelijk om tot op zekere hoogte een normaal leven te leiden. Net als andere leerlingen hebben leerlingen met ASS een bepaalde setting nodig om te kunnen leren. Leren gaat het best als de leerling zich kan concentreren op hetgeen geleerd moet worden en als er een aangename en veilige leeromgeving is. Die veiligheid kan gecreëerd worden door de onderwijsomgeving prikkelarm en overzichtelijk in te richten en deze inrichting hetzelfde te houden. Daarbij zorgt structuur voor veiligheid. Situaties moeten overzichtelijk en voorspelbaar zijn. Dit kan bewerkstelligd worden door te werken met een vaste dagindeling en een programma met vaste onderdelen in een zoveel mogelijk gelijkblijvende volgorde. Het voorbereiden op de uitstroom naar een arbeidsplaats betekent per definitie dat de onderwijssituatie geleidelijk wordt verruild voor een werkplek. Überhaupt is leren per definitie een confrontatie met iets nieuws en onbekends, wat ontdekt en onderzocht moet worden om het uiteindelijk eigen te maken. Voor leerlingen met ASS betekent dit dat het leren en de overgang naar een (stage)bedrijf gefaseerd en gedoseerd moet worden. Het leren duurt langer door de kleinere stappen, maar ook door de herhaling die nodig is om de nieuwe vaardigheden en kennis en/of de nieuwe situatie vertrouwd te maken. Om deze reden is het van belang leerlingen de tijd te geven het arbeidstoeleidend traject te doorlopen. De duur van het traject zal per leerling verschillen, maar uitgangspunt is dat er minimaal twee leerjaren nodig zijn om leerlingen naar een werkplek te begeleiden.

4 Onderzoeksfase

Van december 2006 tot en met mei 2007 heeft een verkenning plaatsgevonden, waaruit naar voren is gekomen dat er in principe behoefte bestaat aan een arbeidstoeleidend traject zoals Symbion dat wil vormgeven. De beslissing om de opleiding ook echt te gaan verzorgen is echter nog niet genomen en kan ook in mei 2007 nog niet genomen worden. Er moet eerst duidelijkheid zijn over de volgende zaken:

- a. Aantal potentiële leerlingen
- b. bekostiging van het opleidingstraject
- c. toestemming van de Onderwijsinspectie en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
- d. mogelijkheden om de docenten voor dit traject ruimte te geven in hun normjaartaak.

Om duidelijkheid te krijgen over het bovenstaande, wordt een onderzoeksfase ingericht. De wijze waarop deze onderzoeksfase gestalte krijgt, is beschreven in het onderzoeksplan dat aan deze notitie is toegevoegd. De onderzoeksfase eindigt eind oktober 2007 met een

beslissing om al dan niet over te gaan tot realisatie van het opleidingstraject voor leerlingen met ASS in augustus 2008. Er kan dan ook besloten worden om de opleiding op een later moment te starten.

4.1 Aantal potentiële leerlingen

Ten aanzien van de doelgroep die met het arbeidstoeleidend traject wordt beoogd, wordt contact gezocht met scholen voor voortgezet speciaal onderwijs (cluster II, III en IV), waar leerlingen een opleiding op VMBO-niveau volgen. Ook wordt de Nederlandse Vereniging voor Autisme (NVA) benaderd met het verzoek mee te denken over de kenmerken van de leerlingengroep die binnen Symbion onderwijs kan worden geboden. Daarbij wordt ook nagegaan hoeveel leerlingen met deze kenmerken in de regio de Liemers aanwezig zijn. Met de scholen wordt gesproken over het profiel van de daar aanwezige leerlingen met ASS. Op basis daarvan kunnen de criteria voor toelating tot het traject van Symbion nader geformuleerd worden. Zo wordt duidelijk(er) welke leerlingen in aanmerking komen voor arbeidstoeleiding binnen Symbion en er wordt een inschatting gemaakt van het aantal leerlingen dat mogelijk voor een arbeidstoeleidend traject binnen Symbion kiest. In de onderzoeksfase wordt nog geen contact gelegd met ouders of leerlingen om te voorkomen dat er wordt vooruitgelopen op de aanmelding en ouders en leerlingen hoop krijgen op een opleiding die misschien niet voor hen is weggelegd.

4.2 Bekostiging

Met betrekking tot de bekostiging van het traject is er onderscheid te maken in de kosten van de onderzoeksfase, de kosten voor de daadwerkelijke voorbereiding en de kosten voor de uitvoering van het traject. In het onderzoeksplan dat aan het eind van deze notitie wordt weergegeven is een eerste berekening gemaakt van de financiën die nodig zijn om iedere fase van het traject vorm te geven. Voor bekostiging wordt in eerste instantie onderzocht of het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen de bekostiging wil geven die Symbion ook voor PrO-leerlingen ontvangt. Aangezien de verruiming van de doelgroep van het PrO kan worden beschouwd als invulling van Passend Onderwijs¹, is het mogelijk dat het Ministerie van OC&W hiertoe overgaat. Verder wordt een beroep gedaan op de Stichting Voortgezet Onderwijs de Liemers, de eigen middelen van Symbion, de leerling- en persoonsgebonden budgetten van de toekomstige leerlingen, maar er wordt ook onderzocht of er fondsen zijn waarop Symbion een beroep kan doen. Hierbij wordt een beroep gedaan om ondersteuning door R. Stoks van de afdeling Financien van het Bestuursbureau van SVOL.

4.3 Toestemming van Inspectie en Ministerie van OC&W

Om leerlingen met ASS, die een beschikking hebben voor plaatsing in een cluster II, III of IV-school, te mogen inschrijven bij Symbion is toestemming van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en/of de Onderwijsinspectie nodig. Dit heeft voornamelijk te maken met de bekostiging van het onderwijs. Als blijkt dat Symbion het onderwijstraject zowel materieel als personeel kan bekostigen, hoeft de toestemming van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en de Onderwijsinspectie geen breekpunt te zijn, mede omdat het gaat om leerlingen die nog slechts partieel leerplichtig zijn.

4.4 Inzet van docenten Symbion

Voor zowel de onderzoeks- als de voorbereidingsfase worden docenten van Symbion ingezet. De docenten moeten al gespecialiseerd zijn in het lesgeven aan en begeleiden van leerlingen met speciale onderwijs- en begeleidingsbehoeften of zij moeten bereid zijn dit specialisme te ontwikkelen. In eerste instantie zijn dhr. P. van de Berg en dhr. W. Wenting,

¹ Passend Onderwijs is een beleidsvoornemen van het Ministerie van OC&W dat als doel heeft om met ingang van 2010 scholen te verplichten aan alle leerlingen die aangemeld worden onderwijs te bieden of ervoor te zorgen dat leerlingen waarvoor men geen aanbod heeft op een andere school geplaatst worden.

beide docenten van de Midden-/Bovenbouw PrO benaderd om de onderzoeksfase vorm te geven. Zij willen zich graag hiervoor inzetten en willen bovendien de coaching en begeleiding van de leerlingen op zich nemen als aan het eind van de onderzoeksfase wordt besloten het traject voor leerlingen met ASS te gaan uitvoeren. Voor het onderwijskundige deel van het traject wordt een andere docent aangezocht. Uit een eerste inventarisatie van de expertise van docenten van Symbion is naar voren gekomen dat docenten van het IVO hiervoor waarschijnlijk het best gekwalificeerd zijn.

Vanwege het gevraagde specialisme is de inzet van docenten van Symbion ook nodig voor het Praktijkonderwijs en IVO. Er moet daarom binnen het taakbeleid van Symbion gezocht worden naar een manier om de inzet van de docenten mogelijk te maken zonder het onderwijs in de afdelingen van Symbion tekort te doen.

5 Voorbereidingsfase

Het bieden van onderwijs aan leerlingen met ASS binnen Symbion vraagt een aantal aanpassingen van de onderwijssituatie die Symbion zijn leerlingen biedt. Als in oktober 2007 wordt besloten om het arbeidstoeleidend traject voor de leerlingen met ASS in augustus 2008 te starten, wordt in november 2007 gestart met de voorbereiding van de opleiding.

Tijdens deze voorbereidingsfase moet een aantal zaken worden aangepakt:

- a. het creëren van een veilige leeromgeving
- b. opstellen van lessentabellen
- c. individuele ontwikkelingsplannen definiëren
- d. leerlingen werven en selecteren
- e. stage voorbereiden

5.1 Creëren van een veilige leeromgeving

Ten behoeve van de leerlingen met ASS moet er een veilige leeromgeving gecreëerd worden. Dit wordt bewerkstelligd door stabiliteit in de onderwijssituatie door leerlingen op een vaste plek in het gebouw onderwijs te laten volgen, het aantal docenten dat lesgeeft aan deze leerlingen zo beperkt mogelijk te houden en het programma van de leerlingen een duidelijke structuur te geven. De dagindeling moet overzichtelijk zijn, zodat leerlingen ieder moment van de dag weten waaraan zij toe zijn.

De docenten waarmee de leerlingen te maken krijgen, zijn dhr. P. van de Berg en dhr. W. Wenting, die ook als mentor, stagebegeleider en eventueel in een later stadium als jobcoach optreden. Daarnaast zullen de leerlingen contact hebben met de docent die het onderwijs voor zijn/haar rekening neemt, de stagecoördinator en de afdelingsmanager Midden- en Bovenbouw PrO, die zich vanaf augustus 2007 richt op het vormgeven van de onderwijsinhoudelijke ontwikkeling van Symbion. Waar relevant zullen de leerlingen bovendien met een praktijkdocent contact hebben, die hen vaardigheden aanleert in het kader van de leerlijnen 'wonen' en 'werken'.

5.2 Opstellen van lessentabellen

Het arbeidstoeleidende traject zal minimaal twee schooljaren duren. Dit komt overeen met de duur van de Bovenbouw van het Praktijkonderwijs. Voor beide leerjaren moeten lessentabellen opgesteld worden, waarin de leerlijnen wonen, werken en vrije tijd zijn opgenomen. Net als in het Praktijkonderwijs wordt er een standaard lessentabel gehanteerd, maar daarvan kan worden afgeweken als dat nodig is voor de persoonlijke ontwikkeling van de leerling. Of er wordt afgeweken en op welke manier dat gebeurt, wordt in overleg met de ouders en zo mogelijk de leerling afgestemd.

Onderzocht moet worden of de leerlingen in hun eerste leerjaar bij Symbion al deel kunnen nemen aan een niveau 1-opleiding of een branchegerichte opleiding. Voor het toekomstperspectief van de leerlingen is dit wenselijk, maar mogelijk doet deelname aan een opleiding binnen Symbion afbreuk aan de veiligheid van de onderwijssituatie doordat er ook PrO-leerlingen de opleiding volgen. De PrO-leerlingen die kiezen voor een branchegerichte opleiding zijn echter doorgaans gemotiveerd om te leren en hun gedrag tijdens de opleiding is goed. Contact met deze leerlingen kan ook positief uitwerken voor leerlingen met ASS.

Daarom moet per individuele leerling bekeken worden of het wenselijk is om een branchegerichte of niveau 1-opleiding te volgen en op welk moment hiermee het best gestart kan worden.

5.3 Individuele ontwikkelingsplannen definiëren

Voor iedere leerling in het arbeidstoeleidend traject zal een eigen ontwikkelingsplan moeten worden opgesteld dat rekening houdt met de kenmerken van het individu. Het is van belang om in LVS2006 de relevante gegevens over de beginsituatie van de leerling vast te leggen en de ontwikkeling van de leerling te monitoren. Op basis van de ontwikkeling van de leerling en het al dan niet slagen van een bepaalde stage of opleiding kan een perspectief worden geschetst ten aanzien van de toekomst van de leerling. Welke leerlingkenmerken moeten worden vastgelegd in LVS2000 en op welke wijze informatie over deze leerlingkenmerken wordt verzameld, moet tijdens de voorbereidingsfase duidelijk worden. Het bijhouden van het dossier in LVS2000 gebeurt net als in het PrO door de mentor. De mentoren van de leerlingen in het arbeidstoeleidend traject stellen gedurende de eerste twee maanden van het onderwijs het individuele ontwikkelingsplan voor de leerlingen op en worden daarbij ondersteund door de huidige afdelingsmanager Midden- en Bovenbouw PrO en de stagecoördinator. Het ontwikkelingsplan wordt besproken met de ouders en de leerling en wordt vervolgens na vier en na acht maanden van dat schooljaar geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. In het tweede leerjaar wordt het ontwikkelingsplan voor een periode van vijf maanden opgesteld en vindt er dus nog één maal gedurende het tweede schooljaar een evaluatie en eventueel een bijstelling plaats.

5.4 Leerlingen werven en selecteren

Op basis van de resultaten van het onderzoek naar de kenmerken van de leerlingen die in het eerste leerjaar het traject van Symbion kunnen volgen, worden (na een positief besluit in oktober 2007) vanaf november 2007 leerlingen geworven voor het traject. De vindplaats van de leerlingen is in eerste instantie het voortgezet speciaal onderwijs (VSO). Er wordt bij de start van het project geen ruchtbaarheid gegeven aan het feit dat Symbion een arbeidstoeleidend traject biedt aan leerlingen met ASS. Het is van belang eerst ervaring op te doen met het onderwijs aan deze leerlingen, voordat in de onderwijswereld bekend wordt gemaakt dat Symbion een traject biedt.

In het eerste jaar dat dit traject wordt aangeboden, kunnen niet meer dan acht leerlingen deelnemen. Door een beperkt aantal leerlingen hebben de docenten binnen Symbion de ruimte om het onderwijs en de begeleiding gedurende het eerste leerjaar verder te ontwikkelen.

5.5 Stage voorbereiden

Net als in het PrO is stage de weg naar de arbeidsmarkt voor de leerlingen met ASS. Het al dan niet slagen van het traject is afhankelijk van de stagebedrijven die de leerling de kans geven om zich beroepsvaardigheden eigen te maken. Bovendien is het de bedoeling dat deze stagebedrijven de leerlingen uiteindelijk in dienst nemen. Het stagebedrijf en de geboden werkplek zullen aan specifieke eisen moeten voldoen om te zorgen dat de leerling in het bedrijf de structuur en veiligheid vindt die nodig is om de leerling goed te laten functioneren. Waarschijnlijk moeten nieuwe stageadressen worden gezocht of moet gezocht worden naar een beschermde werkplek. Dit is afhankelijk van het profiel van de individuele leerling. Hoewel er feitelijk pas een stageadres kan worden gezocht op het moment dat duidelijk is wat voor een werkplek een leerling nodig heeft, is het van belang het netwerk van stagebedrijven te screenen en bij bepaalde bedrijven te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor werk dat voldoet aan de eisen die zijn omschreven in paragraaf 3.2.

6 Leerlingkenmerken

Nadat duidelijk is op welke wijze binnen Symbion de bovenstaande zaken kunnen worden vormgegeven, wordt duidelijk wat het profiel is van leerlingen met ASS die binnen Symbion een arbeidstoeleidend traject kunnen volgen. Het feit dat Symbion een school voor

Praktijkonderwijs is, betekent dat er – in ieder geval in de eerste jaren – beperkingen zijn met betrekking tot de zwaarte van de autistisch spectrum stoornis van de potentiële doelgroep. Docenten binnen Symbion zijn weliswaar gewend om met speciale leerlingen te werken, maar met betrekking tot leerlingen met ASS moeten zij hun expertise nog verder uitbreiden. Dit gebeurt door het werken met de leerlingen en zo ervaring op te doen. Eventueel wordt om advies en begeleiding gevraagd van externe deskundigen. Om te zorgen dat het arbeidstoeleidend traject binnen Symbion voor zowel de leerlingen als de docenten een succes wordt, wordt in eerste instantie gekozen voor leerlingen met de volgende kenmerken:

- Capaciteiten: de leerlingen moeten een reële mogelijkheid hebben om het traject met een baan te verlaten. Binnen welke termijn een leerling moet uitstromen, is een punt van onderzoek. Wel is duidelijk dat het traject van Symbion eindig is. Het eindigt met een baan in de voor de leerling geschikte setting.
- Vooropleiding: er zijn geen specifieke eisen ten aanzien van de vooropleiding. Wel geldt wat onder 'capaciteiten' is gesteld. Iedere leerling, waarbij het aantoonbaar is dat hij/zij door de ASS-problematiek niet aan een reguliere opleiding kan deelnemen of daardoor niet geslaagd is binnen een reguliere opleiding, komt in aanmerking.
- Leeftijd: 16 jaar en ouder. Leerlingen die in augustus of september 16 jaar worden kunnen ook worden ingeschreven
- Sociaal-emotionele problematiek: gediagnosticeerd ASS, waarbij de ASS leidt tot internaliserende problematiek, zoals faalangst, emotionele instabiliteit, depressiviteit en stereotiep gedrag
- Context: ouders staan achter de opleiding binnen Symbion en werken mee om de leerling via stage naar een werkplek te begeleiden.
- De leerling staat positief tegenover Symbion en het opleidingstraject dat wordt geboden. Dit blijkt uit de aanwezigheid van de leerling en het gedrag ten opzichte van de docenten, stagecoördinator en afdelingsmanager/directeur. Ten aanzien van het gedrag wordt rekening gehouden met de problematiek van de leerling.

7 Uitvoeringsplannen

Naar aanleiding van het voorgaande zijn voor zowel de onderzoeks- als de voorbereidingsfase plannen opgesteld, die dienen als leidraad voor de vormgeving van deze fasen binnen Symbion.

Onderzoeksfase ten behoeve van de mogelijke start van het 'Arbeidstoeleidend traject ten behoeve van leerlingen met ASS'	
Context	Naar aanleiding van een gesprek met de ouders van een jongen met ASS, dhr. en mevr. Van de Beeten-Schokkenbroek is binnen de directie van Symbion nagegaan welke mogelijkheden er vanuit de afdeling Praktijkonderwijs zijn om leerlingen met ASS op dezelfde wijze naar werk toe te leiden als leerlingen in het PrO. Hierover is in december 2006 een notitie verschenen. Op basis daarvan is na overleg met het College van Bestuur van de SVOL door de directie van Symbion de intentie uitgesproken om een arbeidstoeleidend traject voor leerlingen met ASS te realiseren. Het onderhavige plan is bedoeld om te onderzoeken of het mogelijk is het traject in augustus 2008 van start te laten gaan.
Doel	De onderzoeksfase moet duidelijkheid geven over de volgende aspecten van het arbeidstoeleidend traject voor leerlingen met ASS: a. aantal potentiële leerlingen b. bekostiging van het opleidingstraject c. toestemming van de Onderwijsinspectie en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen d. mogelijkheden om de docenten voor dit traject ruimte te geven in hun normjaartaak. De informatie die tijdens de onderzoeksfase in kaart wordt gebracht, moet het mogelijk maken een beslissing te nemen om het arbeidstoeleidend opleidingstraject voor leerlingen met ASS al dan niet in augustus 2008 te starten.
Doelgroep	De doelgroep die beoogd wordt met het arbeidstoeleidend traject binnen Symbion bestaat uit jongeren vanaf 16 jaar die een gediagnosticeerde stoornis in het autistisch spectrum hebben. Hoewel de leerlingkenmerken van de doelgroep nog nader gespecificeerd moeten worden, wordt voornamelijk uitgegaan van het volgend leerlingprofiel: • na bestudering van het dossier, gesprekken met relevante partijen en eventuele eigen observatie blijkt dat de leerling een reële mogelijkheid heeft in het traject naar een baan te worden begeleid. • Vooropleiding: uit de vooropleiding, al dan niet afgesloten met een diploma, blijkt dat de leerling niet in een regulier onderwijstraject naar een baan kan worden begeleid. • Leeftijd: 16 jaar en ouder. Leerlingen die in augustus of september 16 jaar worden kunnen ook worden ingeschreven • Sociaal-emotionele problematiek: gediagnosticeerd ASS, waarbij de ASS leidt tot internaliserende problematiek, zoals faalangst, emotionele instabiliteit, depressiviteit en stereotiep gedrag • Context: ouders staan achter de opleiding binnen Symbion en werken mee om de leerling via stage naar een werkplek te begeleiden. • De leerling staat positief tegenover Symbion en het opleidingstraject dat wordt geboden. Dit blijkt uit aanwezigheid en gedrag t.o.v. de docenten, stagecoördinator, afdelingsmanager en directeur, waarbij rekening wordt gehouden met de problematiek van de leerling.

Activiteiten	1. contact met de NVA en scholen voor VSO waar leerlingen met ASS een VMBO-opleiding volgen 2. Onderzoek naar bekostiging van het traject 3. Contact met het ministerie van OC&W en de Onderwijsinspectie om de inschrijving van een nieuwe doelgroep te mogen inschrijven (ook met het oog op bekostiging van het traject) 4. onderzoek naar de taakinzet van de docenten die bij het traject betrokken zijn.
Resultaat	Aan het eind van de onderzoeksfase is er voldoende informatie over de doelgroep, financiën en personele inzet om een beslissing te nemen over het starten met het traject in augustus 2007.
(Externe) verantwoording	Het College van Bestuur van de SVOL wordt via het periodiek bilateraal overleg met de directeur van Symbion geïnformeerd over de ontwikkelingen rond het arbeidstoeleidend traject De heer en mevrouw Van de Beeten worden op de hoogte gehouden van het verloop van de onderzoeksfase en waar relevant betrokken bij de onderzoeksactiviteiten. Te denken valt aan het in kaart brengen van de doelgroep, het onderzoeken van de mogelijkheid om leerlingen met ASS in te schrijven bij het PrO en de mogelijkheden om persoonsgebonden budgetten van de leerlingen in te zetten voor een arbeidstoeleidend traject binnen het PrO.
Tijdpad	Het tijdpad voor de onderzoeksfase beslaat de periode van augustus tot en met oktober 2007. Er wordt dan een beslissing genomen om het traject voor leerlingen met ASS al dan niet te realiseren. Waar mogelijk wordt al voor augustus 2007 gestart met het onderzoek. Voor de contacten met VSO-scholen en de NVA wordt de medewerking van de heer en mevrouw Van de Beeten-Schokkenbroek gevraagd.
<i>Mei/juni 2007</i>	• afstemmen van de taakinzet voor W. Wenting en P. van de Berg, en een andere docent, zodat zij ruimte hebben om mee te werken aan het traject voor leerlingen met ASS. • Taakinzet van andere docenten binnen Symbion regelen, zodat de taken binnen het PrO op een goede wijze gedaan kunnen worden.
<i>Augustus 2007</i>	• contact met de NVA om met hen het plan te bespreken. Zij worden gevraagd mee te denken over de toelatingscriteria en na te gaan hoeveel leerlingen in de regio de Liemers voor het traject in aanmerking komen. • Onderzoek naar de VSO-scholen die potentiële leerlingen voor het traject in huis hebben • Contact met het ministerie van OC&W en de Onderwijsinspectie in verband met de inschrijving van leerlingen die geen PrO-beschikking hebben • Contact met het College van Bestuur van de SVOL en eventueel een ander schoolbestuur met betrekking tot de financiering van het traject.
<i>September 2007</i>	• Vervolggesprekken met de NVA en VSO-scholen en intern overleg binnen Symbion over keuzes ten aanzien van de leerlingenpopulatie • Waar nodig vervolcontact met het ministerie van OC&W en de Onderwijsinspectie en bespreking van de te ondernemen stappen met het College van Bestuur van de SVOL • Vervolgonderzoek naar subsidie- en financieringsmogelijkheden op korte en lange termijn, overleg hierover met R. Stoks van het Bestuursbureau • Bespreking van de mogelijkheden tot (co-)financiering door SVOL

	en eventueel een ander schoolbestuur
<i>Oktober 2007</i>	Opstellen van een rapport waarin verslag wordt gedaan van de volgende zaken: • Aanwezigheid en bereikbaarheid van de doelgroep in de regio de Liemers • Financiering van het project op korte en lange termijn • Wettelijke kaders waarbinnen het arbeidstoeleidend traject gestalte kan krijgen Het rapport geeft een gewogen oordeel met betrekking tot het al dan niet starten van het arbeidstoeleidend traject voor leerlingen met ASS. Het rapport wordt besproken met het College van Bestuur van SVOL en eventuele andere besturen die zijn betrokken bij de onderzoeksfase van het traject. Daarnaast wordt het rapport en de implicaties ervan besproken met de heer en mevrouw Van de Beeten.

Vorbereidingsfase ten behoeve van de start van het 'Arbeidstoeleidend traject ten behoeve van leerlingen met ASS'	
Context	Voorwaarde voor het uitvoeren van het onderhavige plan voor de voorbereiding van het arbeidstoeleidend traject ten behoeve van leerlingen met ASS is een positief besluit om in augustus 2008 tot realisatie van het traject over te gaan. Als dit positief besluit wordt genomen, wordt dit plan voor de voorbereidingsfase waar nodig aangepast om op basis van informatie uit de onderzoeksfase te verwerken.
Doel	Het is de bedoeling om in de voorbereidingsfase de start van het traject voor te bereiden en dit zodanig te doen dat alle randvoorwaarden voor een goed verloop van het onderwijs vanaf augustus 2008 zijn ingevuld.
Doelgroep	De doelgroep die beoogd wordt met het arbeidstoeleidend traject binnen Symbion bestaat uit jongeren van 16 tot 18 jaar die een gediagnosticeerde stoornis in het autistisch spectrum hebben. Tijdens de voorbereidingsfase worden de leerlingkenmerken van de doelgroep geoperationaliseerd en waarschijnlijk nader gespecificeerd op basis van de onderzoeksfase. In mei 2007 wordt uitgegaan van de volgende leerlingkenmerken: • na bestudering van het dossier, gesprekken met relevante partijen en eventuele eigen observatie blijkt dat de leerling een reële mogelijkheid heeft in het traject naar een baan te worden begeleid. • Vooropleiding: uit de vooropleiding, al dan niet afgesloten met een diploma, blijkt dat de leerling niet in een regulier onderwijstraject naar een baan kan worden begeleid. • Leeftijd: 16 jaar en ouder. Leerlingen die in augustus of september 16 jaar worden kunnen ook worden ingeschreven • Sociaal-emotionele problematiek: gediagnosticeerd ASS, waarbij de ASS leidt tot internaliserende problematiek, zoals faalangst, emotionele instabiliteit, depressiviteit en stereotiep gedrag • Context: ouders staan achter de opleiding binnen Symbion en werken mee om de leerling via stage naar een werkplek te begeleiden. • De leerling staat positief tegenover Symbion en het opleidingstraject dat wordt geboden. Dit blijkt uit de aanwezigheid van de leerling en het gedrag ten opzichte van de docenten, stagecoördinator en afdelingsmanager/directeur
Activiteiten	1. Het opstellen van de lessentabellen voor het eerste en tweede leerjaar 2. Invulling van de leerlijnen wonen, werken en vrije tijd 3. Werving van leerlingen 4. Bepalen van het rooster en de inzet van docenten 5. Regelen van de voorwaarden voor de benodigde leeromgeving 6. Aanschaf en eventuele aanpassing van de eventueel benodigde lesmaterialen 7. Op de hoogte brengen van de docenten van Symbion over het arbeidstoeleidend traject voor leerlingen met ASS
Resultaat	Aan het eind van de voorbereidingsfase is de situatie binnen Symbion zodanig voorbereid dat er in augustus 2008 kan worden gestart met de opleiding.
(Externe) verantwoording	Het verloop van de voorbereidingsfase wordt tijdens periodiek bilateraal overleg besproken met het College van Bestuur van SVOL. De heer en mevrouw Van de Beeten-Schokkenbroek worden bij de voorbereiding betrokken met het oog op zaken als de werving van de leerlingen, contacten met ouders, werkwijze t.a.v. afstemmen van begeleiding op school en thuis en inrichting van de leeromgeving.

	De keuzes ten aanzien van de invulling van het arbeidstoeleidend traject worden in een notitie beschreven, zodat de inrichting van het traject ook op papier is vastgelegd. Het document dat ontstaat, kan dienen als verantwoording naar derden zoals het Ministerie van OC&W en de Onderwijsinspectie.
Tijdpad	Het tijdpad voor de voorbereidingsfase beslaat de periode van oktober 2007 tot en met juni 2008.
<i>Oktober 2007</i>	Invulling programma • Bespreking van de invulling van de leerlijn wonen, werken en vrije tijd • Bepalen van de wijze waarop wordt gewerkt aan de leerlijnen wonen, werken en vrije tijd Specificatie doelgroep • Nagaan welke leerlingen bij Symbion terecht kunnen voor een arbeidstoeleidend traject • Opstellen van toelatingscriteria • Opstellen wervings- en aanmeldingsprocedure • Waar nodig overleg met de NVA en het VSO
<i>november 2007</i>	• Werving leerlingen: gesprekken met leerlingen en hun ouders, contact met docenten/directie VSO • uitwerking onderwijsinhoud • operationaliseren criteria leeromgeving • regelen van bekostiging • werving en selectie van nieuwe stagebedrijven • berekenen van structurele kosten van het traject
<i>december 2007</i>	• uitwerking onderwijsinhoud • regelen van bekostiging, maken van definitieve afspraken daarover en eventuele contacten daarvoor leggen (i.v.m. subsidie, inzet pgb en/of andere financieringsbronnen) • vaststellen van de lessentabellen voor leerjaar 1 en 2, waarbij er ruimte is voor aanpassing van de tabel voor leerjaar 2 op basis van voortschrijdend inzicht • informeren van docenten Symbion over het arbeidstoeleidend traject • maken van afspraken met betrekking tot bekostiging op lange termijn
<i>Januari t.m. april 2008</i>	• verdere uitwerking en vaststelling onderwijsinhoud • aanschaf van eventuele lesmaterialen • keuzes ten aanzien van de leeromgeving vastleggen • realiseren van voorwaarden met betrekking tot de gewenste leeromgeving • randvoorwaarden voor realisatie • contact met bestaande en nieuwe stagebedrijven, eventuele werving van nieuwe bedrijven
<i>Maart/april 2008</i>	• werving en inschrijving van leerlingen • voeren van intakegesprekken met leerlingen en hun ouders • informeren van docenten Symbion over het arbeidstoeleidend traject • eventueel contact met toeleverende VSO-school
<i>Mei 2008</i>	• informatieavond voor potentiële leerlingen en hun ouders • organiseren van activiteiten om de beginsituatie van augustus

	2008 vast te leggen • aanmaken van benodigde dossiers in LVS2006 • opstellen van een lesrooster voor het arbeidstoeleidend traject • regelen van de inzet van W. Wenting en P. van de Berg • indien nodig contact met stagebedrijven
<i>Juni 2008</i>	• maken van definitieve afspraken over het traject met toekomstige leerlingen en hun ouders • geven van praktische informatie over de start van het traject aan toekomstige leerlingen en ouders • informeren van docenten Symbion over de start van het arbeidstoeleidend traject